

Universitätsbibliothek Paderborn

Metropolis Salisbvr gensis

Continens Primordia Christianæ Religionis Per Boiariam Et Loca quædam vicina; Catalogum videlicet & ordinariam successionem Archiepiscoporum Salisburgensium, & Coëpiscoporum, Frisingensium, Ratisponensium, Patauiensium, ac Brixinensium

Hund, Wiguleus

Monachii, 1620

Alia copia prædictæ compositionis de Anno 1213. in qua vetera iura Episcopi Ratisbonen. ac Ducum Bauariæ in ciuitate Ratispona latiùs continentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13553

*Alia copia prædictæ compositionis de Anno 1213. in qua vetera iura
Episcopi Ratisbonen. ac Ducum Bauariæ in ciuitate Ratisbona
latius continentur.*

HÆC EST forma compositionis factæ, inter Dominum Conradum, Ratisbonensem Episcopum & dominum Ludvicum Ducem Bauariæ: Dux recepit medietatem castrum Chufftaine ab Ecclesia Ratisbonen. in feudo, & reliquam medietatem debet acquirere à Natiuitate Domini proximè præterita infra annum, sine malo ingenio, & debet dare Ecclesiæ Ratisbonen. & postmodum ab ea recipere in feudo; Quod si non fiet, dabit castrum Stefeningen Ecclesiæ Ratisbonen. in concambium, pro illa medietate, & supra dicto modo recipiet eandem medietatem ab Ecclesia in feudo, castrum Chontil similiter debet habere ab Ecclesia in feudo; Item decimam Atingen, pro qua verteatur controuersia inter eos, debet Episcopus habere absolute: Item Dux pro remedio animæ suæ, & parentum suorum, in altera parte Danubij castrum Kelhaim, & Luttoldum, de Ovve, cum pueris suis & familia, & omni posteritate sua, & castrum Lengenfeld, castrum Stouffe, castrum Stefeningen, castrum Wolferingen, castrum Bartespere, castrum Durchelnburg, & ex ista parte Danubij, castrum Landeshutæ, cum omnibus ministerialibus & redditibus, supra dictis castris attinentibus & cum tota familia, si vel ipse vel pueri sui, sine legitimo hærede decesserint, Ecclesiæ Ratisbonen. perpetuò possidenda donauit. Episcopus verò hanc deuotionem considerans, beneficio Landgrauij, sito in môtanis, Ducem infeudauit tali conditione, quòd Duci non liceat eodem beneficio alium infeudare: Quod si fecerit, statim vacare debet Ecclesiæ. Insuper Episcopus concedet Duci mediam partem vnus beneficij, quod proximo sibi vacauerit ab aliquo Dominorum, exceptis tribus, scilicet beneficio quod detinet Imperator, & aduocata maioris Ecclesiæ, & beneficio quod habuit Comes Fridericus de Hohenburch.

Dux etiam in familiari consilio electionis Episcopi, sicut vnus ex Canonicis vel Ministerialibus, recipiendus est & audiendus.

ITEM Dux Burgenfes absolutos dimisit ab omni iuramento, quod sibi aduersus Episcopum fecerant, & alter alteri debet ius suum in ciuitate per omnia integrum conseruare.

ITEM vterq; cum homine iuri suo attinente, sicut voluerit, liberè disponat: Si verò alterum ad hoc habuerit necessarium, quæstum cum eo æqualiter diuidat, & cum illo procedat secundum sui consilij moderationem, sine malo ingenio.

ITEM Episcopus non debet violenter manu tenere Burgenfes contra Ducem, qui in ciuitate domum suam sibi ædificent, aut pecuniam, quam eis ad hoc assignauerat, sibi restituant, aut ostendant cui dederint.

ITEM si aliquis Burgenfium alteri eorum in iure sibi debito rebellis extiterit, contra eundem mutuum sibi debent auxilium impartiri, & lucrum inde proueniens æqualiter diuidere.

SYMILITER de manifesto conflictu in ciuitate quæstum æqualiter diuident.

DE statuendo etiam foro rerum venalium, qualiumcunque in ciuitate & de omnibus vnionibus quarumlibet venditionum, modum simul statuent, & neuter sine licentia alterius aliquid de his mutabit vel remitter.

PRÆTEREA conductum simul præstabunt, & lucrum inde acceptum simul

mul diuident, & quicumq; contra uelle eorum aliquem uel aliquos conducere præsumpserit, uel conductum eorum infregerit, illud ambo prohibebunt.

ITEM nec Episcopus Castrum Strazpurch, nec Dux aliud Castrum prope Heylsperch, nec alteruter eorum aliquod Castrum in præiudicium alterius edificare debet, vsque ad sex annos post reditum Ducis de partibus ultra marinis.

ITEM neuter eorum debet uasallum uel ministerialem uel hominem alterius, sibi in castellanum, uel quocunq; alio modo assumere, nisi de ipso alteri uel iustitiam exhibere. Item neuter eorum debet ministerialem alterius, qui gratiam suam non habet, siue per matrimonialem contractum, siue quocunq; modo assumere, aut contra eum uolenter defendere; sed si forte, altero eorum ignorante, ministerialis vnus transierit in potestatem alterius, per copulam matrimonialem; tunc ille, in cuius potestatem transiit, prosequetur eundem, ad consilium Domini, à quo recessit.

ITEM si Comes uel liber uel ministerialis alterutrius eorum existens in familiaritate Domini sui gratiam suam amittat; illum non debet alter sibi assumere, nisi ille prius gratiam Domini sui habeat.

AD hæc Episcopus & Dux hoc similiter inter se statuerunt, ut ministeriales eorum vicissim nubant, & pueri æqualiter diuidantur, hoc modo distinguentes: Quod primus puer, masculus uel femina, patrem sequatur sine diuisione, reliquis nihilominus diuidendis; si unum tantum genuerit puerum, masculum uel feminam, idem Patrem sequatur, & nubat post matrem, & eiusdem pueri, quos genuerit, similiter diuidantur. Item si Officialis Episcopi, ueluti Marschalcus, Dapifer, Camerarius, uel alter quilibet uxorem de Ministerialibus Ducis duxerit, uel Officialis Ducis econuerso ministerialem Episcopi uxorem duxerit, Senior filius, qui Patrem sequitur, habeat Patris officium, & si solus sit, nubat in potestatem Domini, cuius erat mater; ita tamen quod pueri, quos genuerit, diuidantur; si uero solus non est, sed plures sunt pueri, ipse nihilominus habeat patris officium, cum reliquis pueris, secundum quod supra dictum est, diuidendis.

DE ordinatione uero pacis prouinciæ sic statuerunt, ut quicquid inter eos, uel eorum coadiutores uel ministeriales utriusq; emerferit, ita quod unus alteri damnum intulerit, damnificatus sine talione sex hebdomadis se contineat, & conqueratur Episcopo, si Ducis est, & econuerso & plenariam recipiat satisfactionem: Si uero damnificatus hæc transgreditur, ita quod pro damno sibi illato malum fecerit, factum duplo restituat, & pro sibi illato nullam habeat emendationem: sed si damnificatus sine talione iniurias suas conqueratur, & Sacramentum calumniæ præmiserit, ille contra quem agitur, damnum restituat, sub testimonio iuramenti trium autenticarum personarum, & si negare uoluerit, simili modo negabit. Item si agens in alium Sacramentum calumniæ præmittere noluerit, ille, qui pro reo habetur, sola manu se expurget. Item si damnificans pertinacia uel paupertate satisfacere contempserit, excommunicetur ab Episcopo, & à Duce proscribatur, & à tali damnatione non liberetur, nisi prius de excessibus dignam exhibeat satisfactionem. Talem enim ultra unam noctem uel prandium nullus in domo sua recipere audeat uel detinere: sed qui eum detinuisse culpatus fuerit, & tertia manu se expurgare noluerit uel nequuerit, satisfaciatur pro ipso.

ITEM qui satisfacere tenetur pro quocunq; excessu, citabitur peremptorie à iudice per sex hebdomadas, & si se die constituto præsentauerit, infra duodecim dies postea satisfaciatur, & satisfactionis suæ certitudinē faciat, coram iudice per-

se per fideiussores: Si autem se citatum aliquis nescierit, & hoc probauerit, non damnetur, sed satisfactio ab eo accipiatur supra dicta.

ITEM qui in alium sine querimonia violenter per Raifam insultum fecerit, damnnum, quod fecit, integrè restituat, & pro dedecore insultus, reddat quinque talenta: Item damnificatus Ducis non conqueratur coram iudicio prouinciae, sed coram Episcopo, & si damnificans resisterit Episcopo, super emendatione, ipse debet eum excommunicare, & de bonis suis læso assignare, ad æstimationem damni illati, nisi bonis careat, & publicus prædo sit; & si necesse fuerit, eum cum Duce prosequi ad eius instructionem, potest id, quod in eius cedit personam: Idem Dux debet de suis Episcopo conseruare reum proscribendo hoc adiecto, quod Dux præcisè damnificato restituat ablata, nisi reus publicus prædo sit, nec habeat, vnde satisfaciatur, quod propterea adiectum est, quod Dux potentior est de suis, quàm Episcopus de suis; Idem de vasallis Ecclesiæ, quàm diu respectum habebunt ad Episcopum, propter eum dimittendi & faciendi, & postquam ab illo respectu destiterint, coram publico iudice, de ipsis querimonia proponatur.

DE moneta Ratisbonensi statuerunt, quod stabilis sit, & nulla vnquam posteam fiat; sed, si factum fuerit, Dux ad Consilium & velle Episcopi prohibear & retractet.

ITEM vtrique tam Episcopo quàm Duci placuit, vt omnia instrumenta, ante hoc præfens instrumentum facta (fortè hic deest, &c.) nisi sub sigillo vtriusque deinceps careant effectu huius formæ ac constitutionum: Testes sunt, Clerici, Chuno Decanus, Vlicus de Werde Archidiaconus, Werthardus de Iudenbrucker Archidiaconus, Theodoricus de Schönenfeld, Vlicus scriba, Vlicus de Sancto Cassiano, Vicedominus Ducis, Geroldus Notarius Ducis, Eberhardus Notarius Episcopi Laici, Comes, Kalhohus de Kirchpere Comes, Memhardus de Rotenëcke, Henricus de Lapide, Grimoldus de Lapide, Marchvart de Märingen, Ratold de Perge, Cunradus de Hohenfels, Henricus de Eberspeunt, Harwardus de Outingen, Arnoldus de Schönenfeld, Otto Kopf, Henricus de Ramifovvi, Henricus de Syriching, Cunradus de Schrothouen, Hermanus de Liechtenberch, Cunradus de Kirchdorf, & alij quàm plures. Acta sunt hæc Anno dominicæ incarnationis M. CC. XIII. indictione prima.

IN nomine Domini Amen. Cunradus Dei gratia Episcopus Ratisbonensis P. omnibus in perpetuum. Cum ex quodam promisso Duci Bavarie conferendum esset feudum vnum, & Episcopus Ratisbonen. quicumque tunc temporis, quando idem beneficium inciperet vacare, præsideret, ad id teneretur, & nos Ecclesiam nostram ab illo promisso absoluissemus per beneficium Eberhardi, Co. de Dornberch, aduocatiæ, quæ Kasten Vogtei dicta, quæ erat de eodem feudo, excepimus illam Duci recompensaturi per feudum, quod vacare cepit, ad æstimationem viginti librarum, quarum decem sint absoluti redditus, quod vulgò sonat vrbor. 10. verò in feudate, quod vulgò sonat Mannelechen. Hoc autem temporibus nostris faciendum reliquit gratiæ nostræ: Si verò temporibus nostris factum non fuerit, Successorem nostrum ad idem exequendum teneri per scriptum præfens profitemur. Adiectum est autem, si feudum idem Duci conferendum æstimationem viginti librarum excesserit, quod Dux pro eodem excremento faciet, quicquid Consiliarij tam ex parte Episcopi, quàm Ducis ad hoc vocati, consuluerint faciendum. Acta sunt hæc Anno incarnationis Domini 1224. indictione 12. 12. Calendas Martij.

NOS LVDOVICVS Dei gratia, Comes Palatinus Rheni, Dux Bavarie, P. vniuersorum notitiæ præsentibus declaramus, quod cum in solutione Ca-
stri

stri in Rotenecke non possemus Reuerendo in Christo Patri, & Domino nostro Henrico, Ratisbonen. Episcopo, satisfacere in pecunia numerata, videlicet in centum & quinquaginta libris denar. Ratisbonen. Officia nostra Ratisbonæ videlicet, iudicium pacis cameræ & sculteri eidem Domino Episcopo sub hoc discretionis moderamine obligauimus, quod eadem officia Henrico Vitrico & Carolo, fratribus de Ouve, Carolo Pragario, Henrico Dulci, & Cunrado Gumperti commisimus vsq; ad festum Apostolorum Philippi & Iacobi, proxime nunc venturum, suo nomine conseruanda; ita quod pro supra dicta Summa centum & quinquaginta librarum ex tunc eadem absoluere debeamus: Quod si in crastino dictorum Apostolorum non faceremus, ipsa officia remanebunt illis personis, quibus per nos sunt superius recommissa per quatuor annos continue secuturos, post illos quatuor annos, per quos dictis, Pragario Dulci & Cunrado Gumperti primitus fuerant recommissa. Et vthæc rata permaneant atq; firma, ex parte hæredum nostrorū dilecti fideles nostri, Cunradus de Lupurch, Wernerus de Preintenecke, Winhardus de Rorbach, Wichnandus de Eiringpurch, Dietericus de Wildenstein, & Vlricus de Perig, Marschalcus Obstagiorum nomine, per ipsum Dominum Episcopum moniti, Ratisbonensem ciuitatem intrabunt, inde nullatenus exituri, donec sibi de vniuersis & singulis defectibus, si quos eum ex hoc vel propter hoc sustinere contingeret, plenariè satisfiat. Et adiecto, quod nos prædicta officia nulli infra eundem terminum commitemus aliquatenus gubernanda, & si contingeret ipsum Dominum Episcopum nobis ex aliquibus causis seu defectibus aliqua defalcare, huiusmodi defalcatio non erit in pecunia, pro qua sunt subscripta officia obligata, sed in alia Summa est potius facienda, exceptione qualibet non obstante. In cuius rei Testimonium præsentem literas dedimus, nostri sigilli robore communitas. Datum Ratisbonæ, Anno Domini M. CC. LXX. nono. 12. Calend. Septembris.

Copia priuilegiorum Ratisbonensibus ciuibus per Fridericum secundum Rom. Imp. contra Episcopum ibi ac Duces Bauariæ datarum, Anno 1230.

R. FRIDERICVS secundus, Romanorum Imperator. Cùm ad fidelium deuotionem benignè dirigimus aciem mentis nostræ, ac horum profectibus intendimus diligenter, augetur in eis deuotio fidei, & tam ipsos quàm alios ad seruiendum fidelius, per liberalitatis exemplum feruentius inuitamus. Inde est, quod notum fieri volumus vniuersis Imperij fidelibus, tam præsentibus quàm futuris, quod nos attendentes puram fidem & deuotionem sinceram, quæ ciues Ratisbonæ erga Imperium & nos semper habuerunt, considerantes quoq; fidelia & grata seruitia, quæ pro honore & exaltatione Imperij atq; nostra exhibuerunt diutius, & exhibere poterunt in posterum gratiora, volentes ciuitatem ipsam, propter ciuium merita, gratia & beneficiis nostræ celsitudinis ampliare, de immensa liberalitatis nostræ gratia concedimus eisdem ciuibus, hæredibus & Successoribus suis, in perpetuum omnia, quæ in Capitulis infra scriptis apertius continentur, vt ipsis perpetuò vtantur pacificè & quietè,

In primis, quicumq; ciuis Ratisbonen. de duello impeditur, si se poterit expurgare duodecima manu honestarum personarum, de impetitione, qua impetitur, sit absolutus.

ITEM quicumq; ciuis impetitur, quod de domo sua, vel in domum suam aliquis sit interfectus, vel quod in ea seruauerit proscriptum, propter quod domus sua destrui deberet, si esset verum, & actor causam ipsam prosequitur conquerendo